

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 26. oktobra 2017*

„Predhodno odločanje – Člena 101 in 102 PDEU – Direktiva 2009/72/ES – Členi 9, 10, 13 in 14 – Uredba (ES) št. 714/2009 – Člen 3 – Uredba (EU) št. 1227/2011 – Člen 2, točka 3 – Uredba (EU) 2015/1222 – Člen 1(3) – Certificiranje in imenovanje neodvisnega operaterja prenosnega sistema – Omejitev števila imetnikov licenc za prenos električne energije na nacionalnem ozemlju“

V zadevi C-347/16,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Administrativen sad Sofia-grad (upravno sodišče v Sofiji, Bolgarija) z odločbo z dne 3. junija 2016, ki je na Sodišče prispela 21. junija 2016, v postopku

Balgarska energiyna borsa AD (BEB)

proti

Komisija za energiyno i vodno regulirane (KEVR),

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi J. L. da Cruz Vilaça (poročevalec), predsednik senata, E. Levits, A. Borg Barthet, sodnika, M. Berger, sodnica, in F. Biltgen, sodnik,

generalni pravobranilec: N. Wahl,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Komisija za energiyno i vodno regulirane (KEVR) I. Ivanov, agent,
- za bolgarsko vlado E. Petranova in L. Zaharieva, agentki,
- za poljsko vlado B. Majczyna, agent,
- za Evropsko komisijo O. Beynet in P. Mihaylova, agentki,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

* Jezik postopka: bolgarščina.

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago več določb Direktive 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 2003/54/ES (UL 2009, L 211, str. 55), Uredbe (ES) št. 714/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave električne energije in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1228/2003 (UL 2009, L 211, str. 15), Uredbe (EU) št. 1227/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o celovitosti in preglednosti veleprodajnega energetskega trga (UL 2011, L 326, str. 1) in Uredbe Komisije (EU) 2015/1222 z dne 24. julija 2015 o določitvi smernic za dodeljevanje zmogljivosti in upravljanje prezasedenosti (UL 2015, L 197, str. 24) ter členov 101 in 102 PDEU.
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Balgarska energiyana bors AD (BEB), družbo bolgarskega prava, in Komisiyata za energiyano i vodno regulirane (komisija za urejanje energije in voda, Bolgarija) (v nadaljevanju: KEVR), ker je ta družbi BEB zavrnila podelitev licence za prenos električne energije, za koordinacijo skupine za izravnavo in za neodvisnega operaterja prenosnega sistema.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2009/72

- 3 V uvodnih izjavah 9, 11, 12, 16, 17 in 19 Direktive 2009/72 je navedeno:
 - „(9) Brez dejanskega ločevanja omrežij od dejavnosti proizvodnje in dobave (dejansko ločevanje) nevarnost diskriminacije ne obstaja le pri upravljanju omrežij, temveč tudi pri spodbudah za vertikalno integrirana podjetja, da bi ustrezno vlagala v svoja omrežja.
- [...]
- (11) Dejansko ločevanje lahko zagotovi samo odprava možnosti, ki vertikalno integrirana podjetja spodbujajo k diskriminaciji konkurentov pri dostopu do omrežja in naložbah. Lastniško ločevanje, pri katerem je lastnik omrežja imenovan za operaterja sistema in je neodvisen od kakršnih koli interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo, je očitno učinkovit in stabilen način razreševanja notranjega navzkrižja interesov in zagotavljanja zanesljivosti oskrbe. [...]
- (12) Vsi sistemi ločevanja bi morali učinkovito odpravljati vsa navzkrižja interesov med proizvajalci, dobavitelji in operaterji prenosnih sistemov, da bi oblikovali spodbude za potrebne naložbe in zagotovil[i] dostop novim udeležencem na trgu ob pregledni in učinkoviti regulativni ureditvi, nacionalnim regulativnim organom pa ne smejo nalagati preveč zahtevne regulativne ureditve.
- [...]
- (16) Ustanovitev operaterja sistema ali operaterja prenosnega sistema, ki je neodvisen od interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo, bi moralo vertikalno integriranemu podjetju omogočiti, da ohrani lastništvo nad sredstvi omrežja, ter hkrati zagotovilo ločevanje interesov, pod pogojem, da

samostojni operater sistema ali neodvisni operater prenosnega sistema opravlja vse naloge operaterja sistema in so vzpostavljeni podrobna ureditev in obsežni regulativni kontrolni mehanizmi.

- (17) Če je 3. septembra 2009 podjetje, ki je lastnik prenosnega sistema, del vertikalno integriranega podjetja, bi morale države članice zato imeti možnost izbire med lastniškim ločevanjem in ustanovitvijo operaterja sistema ali operaterja prenosnega sistema, ki je neodvisni od interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo.

[...]

- (19) Da bo rešitev, ki jo predstavlja samostojni operater sistema ali neodvisni operater prenosnega sistema, resnično delovala, bi bilo treba sprejeti posebna dodatna pravila. Pravila o neodvisnem operaterju prenosnega sistema določajo ustrezen regulativni okvir za zagotovitev poštene konkurence, zadostnih vlaganj, dostopa na trg za nove udeležence in integracije trgov z električno energijo. Dejansko ločevanje na podlagi določb o neodvisnem operaterju prenosnega sistema bi moralo temeljiti na organizacijskih ukrepih in ukrepih, ki se nanašajo na upravljanje operaterjev prenosnih sistemov, ter na ukrepih, povezanih z vlaganji, ki nove proizvodne zmogljivosti preko regionalnega sodelovanja povezujejo z integracijo omrežij in trgov. Neodvisnost operaterja prenosnega sistema bi bilo treba med drugim zagotoviti tudi z določenimi obdobji „za razmislek“, med katerimi se v vertikalno integriranem podjetju ne izvajajo nobene vodstvene ali druge ustrezne dejavnosti, ki bi omogočale dostop do podatkov, ki bi lahko bili pridobljeni na vodstvenem položaju. [...]"

- 4 Člen 2 Direktive 2009/72, naslovljen „Opredelitev pojmov“, določa:

„Za namene te direktive se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[...]

4. „operater prenosnega sistema“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki je odgovorna za obratovanje prenosnega sistema, zagotavljanje njegovega vzdrževanja in po potrebi za razvoj le-tega na danem območju, za medsebojne povezave z drugimi sistemi, kjer to ustreza, in za zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti sistema za zadovoljitev razumnih potreb po transportu električne energije;

[...]“

- 5 Člen 9 Direktive 2009/72, naslovljen „Ločevanje prenosnih sistemov in operaterjev prenosnih sistemov“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da od 3. marca 2012:

- (a) vsako podjetje, ki ima v lasti prenosni sistem, deluje kot operater prenosnega sistema;
- (b) ista oseba oziroma iste osebe ne smejo:
- (i) izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad podjetjem, ki opravlja katero koli od dejavnosti proizvodnje ali dobave, in izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad upravljavcem prenosnega omrežja ali prenosnim omrežjem ali uveljavljati kakršne koli pravice nad njim; ali
- (ii) izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom, in hkrati ne smejo izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad podjetjem, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave, ali uveljavljati kakršne koli pravice nad njim;

- (c) ista oseba oziroma iste osebe ne morejo imenovati članov nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje, operaterja prenosnega sistema ali prenosnega sistema in hkrati ne smejo izvajati neposrednega ali posrednega nadzora ali uveljavljati pravic nad podjetjem, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave, in
- (d) ista oseba ne more biti član nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje, podjetja, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave, in hkrati operaterja prenosnega sistema ali prenosnega sistema.

[...]

8. Če je 3. septembra 2009 prenosni sistem v lasti vertikalno integriranega podjetja, se države članice lahko odločijo, da ne uporabijo odstavka 1.

V tem primeru zadevne države članice:

- (a) imenujejo neodvisnega upravljavca prenosnega omrežja v skladu s členom 13; ali
- (b) spoštujejo določbe iz poglavja V.

[...]“

- 6 Člen 10 Direktive 2009/72, naslovljen „Imenovanje in certificiranje operaterjev prenosnih sistemov“, določa:

„1. Preden se podjetje odobri in imenuje za operaterja prenosnega sistema, se certificira v skladu s postopki iz odstavkov 4, 5 in 6 tega člena in člena 3 Uredbe [...] št. 714/2009.

2. Podjetja, ki imajo v lasti prenosni sistem in ki jih je nacionalni regulativni organ v skladu s certifikacijskim postopkom spodaj certificirali, da izpolnjujejo zahteve iz člena 9, države članice odobrijo in imenujejo za operaterje prenosnih sistemov. Imenovanje operaterjev prenosnih sistemov se sporoči Komisiji in objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

[...]“

- 7 Člen 13 te direktive, naslovljen „Samostojni operaterji sistema“, v odstavku 1 določa:

„Če je prenosni sistem 3. septembra 2009 v lasti vertikalno integriranega podjetja, se lahko države članice odločijo, da ne uporabijo člena 9(1) in imenujejo samostojnega operaterja sistema na predlog lastnika prenosnega sistema. Takšno imenovanje potrdi Komisija.“

- 8 Člen 14 navedene direktive, naslovljen „Ločevanje lastnikov prenosnih sistemov“, v odstavku 1 določa:

„Če je bil imenovan samostojni operater sistema, mora biti lastnik prenosnega sistema, ki je del vertikalno integriranega podjetja, neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane s prenosom, vsaj kar zadeva pravno obliko, organizacijo in sprejemanje odločitev.“

- 9 Poglavje V Direktive 2009/72, v katerem so člani od 17 do 23, je naslovljeno „Neodvisni operater prenosnega sistema“.

10 Člen 47 te direktive, naslovljen „Poročanje“, v odstavku 3 določa:

„Komisija do 3. marca 2013 Evropskemu parlamentu in Svetu kot del splošnega pregleda predloži podrobno posebno poročilo, v katerem je opredeljeno, do katere mere so bile zahteve glede ločevanja iz poglavja V uspešne pri zagotavljanju polne in dejanske neodvisnosti operaterjev prenosnih sistemov, pri tem pa kot merilo uporabi dejansko in učinkovito ločevanje.“

Uredba št. 714/2009

11 Člen 3 Uredbe št. 714/2009, naslovljen „Certificiranje operaterjev prenosnih sistemov“, določa:

„1. Komisija preuči vsako obvestilo o odločitvi o certificiranju operaterja prenosnega sistema v skladu s členom 10(6) [Direktive 2009/72] takoj, ko ga prejme. Komisija v dveh mesecih po prejemu takšnega obvestila zadevnemu nacionalnemu regulativnemu organu izda mnenje glede skladnosti s členom 10(2) ali členom 11 ter členom 9 Direktive 2009/72[...].

Komisija lahko pri pripravi mnenja iz prvega pododstavka od Agencije zahteva, da poda svoje mnenje o odločitvi nacionalnega regulativnega organa o certifikaciji. V tem primeru se dvomesečni rok iz prvega pododstavka podaljša za nadaljnja dva meseca.

Če Komisija v rokih iz prvega in drugega pododstavka ne izda mnenja, se šteje, da odločitvi regulativnega organa ne nasprotuje.

2. V dveh mesecih po prejemu mnenja Komisije nacionalni regulativni organ sprejme končno odločitev o certificiranju operaterja prenosnega sistema, pri čemer v čim večji meri upošteva mnenje Komisije. Odločitev regulativnega organa in mnenje Komisije se objavita skupaj.

[...]

Uredba št. 1227/2011

12 V uvodni izjavi 3 Uredbe št. 1227/2011 je navedeno:

„Z nasvetom Odbora evropskih regulativnih organov s področja vrednostnih papirjev in Skupine evropskih regulatorjev za električno energijo in plin je bila potrjena možnost, da vprašanja celovitosti trga v zvezi s trgi za električno energijo in plin v obsegu obstoječe zakonodaje niso ustrezno obravnavana, zaradi česar je bil priporočen razmislek o ustreznem zakonodajnem okviru, posebej prilagojenem energetskega sektorju, za preprečevanje zlorab trga ob upoštevanju pogojev posameznih sektorjev, ki niso zajeti v drugih direktivah in uredbah.“

13 Člen 2 Uredbe št. 1227/2011 z naslovom „Opredelitve pojmov“ določa:

„Za namene te uredbe se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[...]

3. „poskusi manipulacije trga“ pomenijo:

(a) vstop v kakršen koli posel, kakršno koli izdajanje naročil za trgovanje ali kakršen koli drug ukrep, povezan z veleprodajnim energetskega proizvodom, z namenom:

(i) dati napačne ali zavajajoče signale o ponudbi, povpraševanju ali veleprodajni ceni energetskega proizvoda;

- (ii) zagotoviti umetno raven veleprodajne cene enega ali več energetskih proizvodov, razen če oseba, ki je vstopila v posel ali izdala naročilo za trgovanje, dokaže, da ima pravno utemeljene razloge za tako ravnanje in da je ta posel ali naročilo za trgovanje skladno s sprejeto tržno prakso na zadevnem veleprodajnem energetskem trgu, ali
- (iii) uporabiti fiktivna sredstva ali katero koli drugo obliko prevare ali zvijače, ki daje ali bi lahko dajala napačne ali zavajajoče znake o ponudbi, povpraševanju ali veleprodajne cene energetskih proizvodov;

ali

- (b) razširjanje informacij s sredstvi javnega obveščanja, vključno z internetom, ali z drugimi sredstvi z namenom dati napačne ali zavajajoče signale o ponudbi, povpraševanju ali veleprodajni ceni energetskih proizvodov;

[...]“

Uredba št. 2015/1222

- 14 Člen 1 Uredbe 2015/1222, naslovljen „Vsebina in področje uporabe“, v odstavku 3 določa:

„V državah članicah, kjer obstaja več kot en sistemski operater prenosnega omrežja, se ta uredba uporablja za vse sistemske operaterje prenosnih omrežij v tej državi članici. Če sistemski operater prenosnega omrežja nima funkcije, ki bi ustrezala eni ali več obveznostim v skladu s to uredbo, lahko države članice določijo, da se odgovornost izpolnjevanja ene ali več obveznosti dodeli enemu ali več različnim določenim sistemskim operaterjem prenosnih omrežij.“

Bolgarsko pravo

- 15 Člen 21(1), točka 1, Zakon za energetikata (energetski zakon, v nadaljevanju: ZE) določa, da KEVR podeli licence za prenos električne energije.
- 16 Člen 21(1), točka 27, ZE določa, da KEVR certificira operaterje prenosnih sistemov za električno energijo, kar zadeva skladnost z zahtevami glede neodvisnosti, spremlja izpolnjevanje teh zahtev in Evropski komisiji posreduje ustrezna obvestila.
- 17 Člen 39(1), točka 2, ZE določa, da je prenos električne energije dejavnost, za katero se podeli licenca.
- 18 Člen 43(1), točka 1, ZE določa, da se za prenos električne energije na nacionalnem ozemlju podeli samo ena licenca.
- 19 V poglavju 8a ZE so določena pravila, ki se uporabljajo za certificiranje operaterjev prenosnih sistemov in za investicije.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 20 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da je družba BEB 27. decembra 2013 pri KEVR vložila predlog za pridobitev licence za „prenos električne energije in koordinatorja skupine za izravnavo, ki je neodvisni operater prenosnega sistema“.
- 21 Ker je bil ta predlog predmet fikcije negativne odločbe zaradi molka organa, je družba BEB 24. aprila 2014 pri Varhoven administrativen sad (vrhovno upravno sodišče, Bolgarija) zoper to odločbo vložila tožbo za odpravo te odločbe.

- 22 Varhoven administrativen sad (vrhovno upravno sodišče) je s sodbo z dne 9. junija 2015 to odločbo odpravilo, ker ne izpolnjuje zahtev glede obrazložitve.
- 23 KEVR je za izvršitev te sodbe z odločbo z dne 6. oktobra 2015 predlog družbe BEB z dne 27. decembra 2013 v celoti zavrgla kot nedopusten.
- 24 KEVR je v bistvu menila, da je bilo v skladu s členom 43(1), točka 1, ZE mogoče podeliti samo eno licenco za opravljanje dejavnosti prenosa električne energije v Bolgariji. KEVR je z odločbo z dne 18. decembra 2013 tako licenco že podelila družbi Elektroenergien sistemem operator EAD (v nadaljevanju: ESO) za obdobje 35 let. KEVR je glede dejavnosti koordinatorja skupine za izravnavo navedla, da pravice in dolžnosti v zvezi s to dejavnostjo predpostavljajo opravljanje dejavnosti prenosa električne energije. Nazadnje, KEVR je glede dejavnosti neodvisnega operaterja prenosnega sistema navedla, da je bil samo operater prenosnega sistema električne energije, v tem primeru družba ESO, na podlagi te licence lahko certificiran in imenovan za to dejavnost.
- 25 Družba BEB je pri predložitvenem sodišču vložila tožbo zoper odločbo KEVR z dne 6. oktobra 2015.
- 26 Predložitveno sodišče se v bistvu sprašuje, na eni strani, ali so v Bolgariji upoštevani nekateri pogoji iz člena 9(1) Direktive 2009/72 in, na drugi strani, ali je omejitev števila imetnikov dovoljenj za prenos električne energije na danem ozemlju združljiva s ciljem Evropske unije, in sicer razvojem konkurenčnega evropskega energetskega trga.
- 27 V teh okoliščinah je predložitveno sodišče prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
- „1. Ali je skladno s členom 9(1)(b)(i) in (ii) [Direktive 2009/72], da je ista oseba edini delničar samostojnega operaterja prenosnega sistema in družbe, katere najpomembnejša dejavnost je proizvodnja in prenos električne energije?
 2. Ali je skladno s členom 9(1)(b)(i) in (ii) [Direktive 2009/72], da ista oseba izvaja neposreden ali posreden nadzor nad samostojnim operaterjem sistema in podjetjem za proizvodnjo in dobavo električne energije?
 3. Ali je skladno s členom 9(1)(c) in (d) [Direktive 2009/72], da ista oseba imenuje člane nadzornega sveta samostojnega operaterja sistema (ki nato izvoli njegovo upravo) in člane uprave podjetja za proizvodnjo in dobavo električne energije?
 4. Ali je skladno z [Direktivo 2009/72], [Uredbo št. 714/2009], [Uredbo št. 1227/2011] in [Uredbo 2015/1222], da se omeji število oseb, ki jim je za določeno področje podeljena licenca za prenos električne energije?
 5. Če so odgovori na zgornja vprašanja pritrdilni in ob upoštevanju, da je v skladu s členom 43(1), točka 1, [ZE] za ozemlje Bolgarije podeljena le ena licenca, ali je treba šteti, da je podano navzkrižje interesov v smislu uvedne izjave 12 Direktive [2009/72]?
 6. Ali je treba šteti, da nacionalna določba člena 43(1), točka 1, [ZE] omejuje konkurenco v smislu členov 101 in 102 PDEU s tem, da določa, da se za nacionalno ozemlje podeli le ena licenca za prenos električne energije?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo, drugo, tretje in peto vprašanje

- 28 Predložitveno sodišče s prvim, drugim, tretjim in petim vprašanjem za predhodno odločanje, ki jih je treba preučiti skupaj, v bistvu prosi za razlago člena 9(1), od (b) do (d), Direktive 2009/72 v povezavi z njeno uvodno izjavo 12.
- 29 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da so povod za ta vprašanja v bistvu dvomi predložitvenega sodišča o tem, ali sta bila certificiranje in imenovanje družbe ESO za neodvisnega operaterja prenosnega sistema za sistem prenosa električne energije v Bolgariji skladna z zahtevami iz teh določb.
- 30 Glede tega je treba opozoriti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča v okviru sodelovanja med njim in nacionalnimi sodišči, ki ga določa člen 267 PDEU, le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločitev, pristojno, da ob upoštevanju posebnosti zadeve presodi potrebo po predhodni odločbi, da bi lahko izdalo sodbo, in tudi upoštevnost vprašanj, ki jih postavi Sodišču. Kadar se predložena vprašanja nanašajo na razlago prava Unije, je Sodišče torej načeloma dolžno odločati (sodba z dne 22. septembra 2016, Microsoft Mobile Sales International in drugi, C-110/15, EU:C:2016:717, točka 18).
- 31 Domnevo upoštevnosti, ki velja za vprašanja za predhodno odločanje, ki jih predložijo nacionalna sodišča, je mogoče zavrniti le izjemoma, če je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora v postopku v glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo pravnih in dejanskih elementov, da bi lahko na zastavljena vprašanja dalo koristne odgovore (sodba z dne 17. decembra 2015, Tall, C-239/14, EU:C:2015:824, točka 34). Namen predloga za sprejetje predhodne odločbe ni oblikovanje posvetovalnih mnenj o splošnih ali hipotetičnih vprašanjih, ampak dejanska potreba po učinkoviti rešitvi spora, ki se nanaša na pravo Unije (sodba z dne 10. novembra 2016, Private Equity Insurance Group, C-156/15, EU:C:2016:851, točka 56).
- 32 V obravnavani zadevi iz elementov, ki jih ima na voljo Sodišče, med drugim iz odgovora predložitvenega sodišča na zahtevo za podatke, ki jo je poslalo Sodišče, jasno izhaja, da je bil za namene ločevanja med operaterjem prenosnega sistema električne energije ter dejavnostmi proizvodnje in dobave električne energije v Bolgariji vzpostavljen neodvisni operater prenosnega sistema.
- 33 Pravica držav članic, da izberejo takšnega neodvisnega operaterja prenosnega sistema, je zagotovljena s členom 9(8)(b) Direktive 2009/72. Ta določba določa, da če je 3. septembra 2009 prenosni sistem v lasti vertikalno integriranega podjetja, se država članica lahko odloči, da v zvezi z lastniškim ločevanjem ne uporabi člena 9(1) te direktive. Ta izbira za zadevno državo članico pomeni obveznost ravnanja v skladu z zahtevami iz poglavja V te direktive, ki vsebuje člene od 17 do 23 iste direktive, ki se nanašajo na neodvisnega operaterja prenosnega sistema.
- 34 V zvezi z dvomi, ki jih ima predložitveno sodišče o neodvisnosti družbe ESO, je treba poudariti, da je iz uvodnih izjav 16, 17 in 19 Direktive 2009/72 ter iz njenega člena 47(3) razvidno, da so zahteve glede ločevanja iz poglavja V te direktive namenjene zagotavljanju polne in dejanske neodvisnosti operaterjev prenosnih sistemov glede na dejavnosti proizvodnje in dobave.
- 35 Zato so v obravnavanem primeru za certificiranje in imenovanje družbe ESO za neodvisnega operaterja prenosnega sistema za prenos električne energije v Bolgariji veljale zahteve iz členov od 17 do 23 Direktive 2009/72, ne pa zahteve iz člena 9(1), od (b) do (d), te direktive.
- 36 V teh okoliščinah je očitno, da vprašanja, postavljena Sodišču v zvezi z razlago člena 9(1), od (b) do (d), Direktive 2009/72 v povezavi z njeno uvodno izjavo 12, niso pomembna za rešitev spora o glavni stvari.

37 Iz navedenega je razvidno, da so prvo, drugo, tretje in peto vprašanje za predhodno odločanje nedopustna.

Četrto vprašanje

- 38 Predložitveno sodišče s četrtem vprašanjem za predhodno odločanje sprašuje, ali Direktiva 2009/72, Uredba št. 714/2009, Uredba št. 1227/2011 in Uredba 2015/1222 državi članici dopuščajo, da omeji število oseb, ki jim je za dano ozemlje podeljena licenca za prenos električne energije.
- 39 Predložitveno sodišče je v svojem odgovoru na zahtevo za podatke, ki jo je podalo Sodišče, navedlo, da se to vprašanje nanaša zlasti na člene 9, 10, 13 in 14 Direktive 2009/72, na člen 3 Uredbe št. 714/2009, člen 2, točka 3, Uredbe št. 1227/2011 v povezavi z njeno uvodno izjavo 3 ter na člen 1(3) Uredbe 2015/1222.
- 40 Najprej, glede členov 13 in 14 Direktive 2009/72, se ti določbi nanašata na primer, v katerem je bil prenosni sistem 3. septembra 2009 v lasti vertikalno integriranega podjetja, zadevna država članica pa je na podlagi člena 9(8)(a) te direktive imenovala neodvisnega upravljavca prenosnega omrežja.
- 41 Kot je razvidno iz točk 32 in 33 te sodbe, je bilo ločevanje med operaterjem prenosnega sistema električne energije ter dejavnostmi proizvodnje in dobave električne energije opravljeno v Bolgariji, pri čemer je bila uporabljena alternativna možnost iz člena 9(8)(b) Direktive 2009/72 z uvedbo neodvisnega operaterja prenosnega sistema.
- 42 V zvezi s členom 2, točka 3, Uredbe št. 1227/2011 v povezavi z njeno uvodno izjavo 3, čeprav je v tej določbi opredeljeno, kaj je treba razumeti pod „poskusi manipulacije trga“, pa podatki iz predložitvene odločbe ne vsebujejo nobene navedbe, na podlagi katere bi bilo mogoče sklepati, da se predložitveno sodišče srečuje s takim primerom v zadevi iz postopka v glavni stvari.
- 43 Dalje, glede členov 9 in 10 Direktive 2009/72 in člena 3 Uredbe št. 714/2009 je treba navesti, da te določbe, ki se nanašajo na ločevanje prenosnih sistemov in operaterjev prenosnih sistemov ter na certificiranje in imenovanje zadnjih navedenih, ne vsebujejo nobenega pravila glede podelitve licenc za opravljanje dejavnosti prenosa električne energije na ozemlju držav članic.
- 44 Res se zdi, da je – glede na navedbe v točki 24 te sodbe – na podlagi bolgarske zakonodaje imetniku edine licence, podeljene za opravljanje dejavnosti prenosa električne energije, pridržana možnost certificiranja in imenovanja za operaterja prenosnega sistema v Bolgariji.
- 45 V zvezi s tem je treba poudariti, da člen 10(2) Direktive 2009/72 določa, da države članice podjetja, ki imajo v lasti prenosni sistem in ki jih je nacionalni regulativni organ certificiral, da izpolnjujejo zahteve iz člena 9 te direktive, odobrijo in imenujejo za operaterje prenosnih sistemov.
- 46 Kot je razvidno iz uvodne izjave 11 te direktive, lastniško ločevanje pomeni, da je lastnik omrežja imenovan za operaterja sistema in je neodvisen od kakršnih koli interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo.
- 47 Vendar v obravnavani zadevi elementi, predloženi Sodišču, po eni strani kažejo na to, da v Bolgariji obstaja en sam sistem za prenos električne energije, po drugi strani pa na to, da je isti sistem, ki je bil 3. septembra 2009 v lasti vertikalno integriranega podjetja Natsionalna elektricheska kompaniya, od takrat naprej v lasti družbe ESO.

- 48 Tako ob upoštevanju elementov, ki jih ima na voljo Sodišče, nič ne kaže na to, da predlog družbe BEB iz postopka v glavni stvari spada na področje uporabe člena 10(2) Direktive 2009/72, ki se nanaša na certificiranje in imenovanje operaterjev prenosnih sistemov podjetij, ki imajo v lasti prenosni sistem za električno energijo.
- 49 Kar zadeva člen 1(3) Uredbe št. 2015/1222, ta določba zgolj na splošno napotuje na primer soobstoja več operaterjev prenosnih sistemov v državi članici.
- 50 Ob upoštevanju navedenega je treba na četrto vprašanje za predhodno odločanje odgovoriti, da je treba člene 9, 10, 13 in 14 Direktive 2009/72, člen 3 Uredbe št. 714/2009, člen 2, točka 3, Uredbe št. 1227/2011 v povezavi z njeno uvodno izjavo 3 ter člen 1(3) Uredbe 2015/1222 v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, razlagati tako, da ne nasprotujejo nacionalni zakonodaji, ki omejuje število imetnikov licenc za prenos električne energije na danem ozemlju.

Šesto vprašanje

- 51 Predložitveno sodišče s šestim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali zakonodaja države članice, v skladu s katero se na nacionalnem ozemlju za prenos električne energije podeli le ena licenca, omejuje konkurenco v smislu členov 101 in 102 PDEU.
- 52 V zvezi s tem, čeprav se člena 101 in 102 PDEU res nanašata le na ravnanje podjetij, in ne na zakonodajo ali druge predpise, ki jih sprejmejo države članice, to še ne pomeni, da ta člena v povezavi s členom 4(3) PEU, ki določa dolžnost sodelovanja, držav članic ne zavezujeta k temu, da ne sprejmejo ukrepov, tudi zakonskih ali podzakonskih, ki bi lahko izničili polni učinek pravil o konkurenci, ki veljajo za podjetja, oziroma da teh ukrepov ne ohranjajo v veljavi (sodba z dne 8. decembra 2016, *Eurosaneamientos* in drugi, C-532/15 in C-538/15, EU:C:2016:932, točka 34).
- 53 Poleg tega gre za kršitev člena 101 PDEU in člena 4(3) PEU, če država članica bodisi predpiše ali spodbuja sklepanje sporazumov, ki so v nasprotju s členom 101 PDEU, oziroma krepí učinke takih sporazumov bodisi svojim predpisom odvzame naravno državnega ukrepa s prenosom pristojnosti za sprejetje odločitev, ki posegajo v gospodarsko sfero, na zasebne subjekte (sodba z dne 8. decembra 2016, *Eurosaneamientos* in drugi, C-532/15 in C-538/15, EU:C:2016:932, točka 35).
- 54 Poleg tega je iz sodne prakse Sodišča razvidno, da država članica krši prepovedi, ki jih določata člena 102 in 106(1) PDEU, kadar podjetje, ki mu je podelila posebne ali izključne pravice, že samo zaradi izvajanja privilegiranih pravic, ki so mu bile podeljene, začne zlorabljati svoj prevladujoči položaj ali če bi zaradi teh pravic lahko nastal položaj, v katerem bi to podjetje izvajalo tako zlorabo. Nasprotno pa dejstvo, da se ustvari tak prevladujoči položaj s podelitvijo posebnih ali izključnih pravic v smislu člena 106(1) PDEU, kot tako ni v nasprotju s členom 102 PDEU (glej v tem smislu sodbo z dne 2. julija 2015, *Gullotta* in *Farmacia di Gullotta Davide & C.*, C-497/12, EU:C:2015:436, točka 23).
- 55 V tem okviru je treba v skladu s sodno prakso Sodišča, da to po potrebi preoblikuje vprašanja, ki so mu bila predložena, tako, da nacionalnemu sodišču poda koristen odgovor, ki mu omogoča rešitev spora, o katerem odloča (glej v tem smislu sodbo z dne 12. septembra 2013, *Konstantinides*, C-475/11, EU:C:2013:542, točka 42), šesto vprašanje za predhodno odločanje razlagati tako, da se nanaša na člena 101 in 102 PDEU v povezavi s členom 4(3) PEU in členom 106(1) PDEU.
- 56 Vendar nujnost razlage prava Unije, ki je koristna za nacionalno sodišče, zahteva, da to sodišče opredeli dejanski in pravni okvir, v katerega so umeščena vprašanja, ki jih postavlja, ali vsaj razloži dejstva, ki so bila podlaga za ta vprašanja (sodba z dne 5. decembra 2013, *Zentralbetriebsrat der gemeinnützigen Salzburger Landeskliniken*, C-514/12, EU:C:2013:799, točka 17). V okviru postopka, določenega

v členu 267 PDEU, je Sodišče namreč pristojno odločati o razlagi besedila Unije samo na podlagi dejstev, ki mu jih predloži nacionalno sodišče (sodba z dne 5. decembra 2013, Nordecon in Ramboll Eesti, C-561/12, EU:C:2013:793, točka 28).

- 57 V skladu s sodno prakso Sodišča je zahteva glede točnosti posebej pomembna na področju konkurence, za katero so značilni zapleteni dejanski in pravni položaji (sklep z dne 16. julija 2015, Striani in drugi, C-299/15, neobjavljen, EU:C:2015:519, točka 25).
- 58 Poudariti je treba, da s podatki, sporočenimi s predložitvenimi odločbami, Sodišču ni omogočeno le, da ustrezno odgovori, ampak je vladam držav članic in drugim zainteresiranim strankam tudi dana možnost, da v skladu s členom 23 Statuta Sodišča Evropske unije predstavijo svoja stališča (sodba z dne 27. novembra 2012, Pringle, C-370/12, EU:C:2012:756, točka 85).
- 59 Zahteve v zvezi z vsebino predloga za sprejetje predhodne odločbe so izrecno navedene v členu 94 Poslovnika Sodišča, ki naj bi ga predložitveno sodišče v okviru sodelovanja, vzpostavljenega s členom 267 PDEU, poznalo in ga mora natančno upoštevati (sodba z dne 5. julija 2016, Ognyanov, C-614/14, EU:C:2016:514, točka 19).
- 60 Vendar je treba v obravnavani zadevi ugotoviti, da predložitvena odločba, ki se v glavnem omejuje na sklicevanje na nujnost razvoja konkurenčnega evropskega energetskega trga, ne vsebuje nobenih pojasnil, zakaj predložitveno sodišče meni, da bi sporna zakonodaja iz postopka v glavni stvari lahko kršila člena 101 in 102 PDEU v povezavi s členom 4(3) PEU in členom 106(1) PDEU.
- 61 V teh okoliščinah, ker Sodišče nima potrebnih elementov, da bi dalo koristen odgovor na šesto vprašanje, je treba to vprašanje šteti za nedopustno.

Stroški

- 62 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

Člene 9, 10, 13 in 14 Direktive 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 2003/54/ES, člen 3 Uredbe (ES) št. 714/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave električne energije in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1228/2003, člen 2, točka 3, Uredbe (EU) št. 1227/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o celovitosti in preglednosti veleprodajnega energetskega trga v povezavi z njeno uvodno izjavo 3 in člen 1(3) Uredbe Komisije (EU) 2015/1222 z dne 24. julija 2015 o določitvi smernic za dodeljevanje zmogljivosti in upravljanje prezasedenosti je treba v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, razlagati tako, da ne nasprotujejo nacionalni zakonodaji, ki omejuje število imetnikov licenc za prenos električne energije na danem ozemlju.

Podpisi